

VENDIM
Nr. 55, datë 23.12.2013

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i “ “
Sokol Berberi	anëtar i “ “
Vitore Tusha	anëtare e “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “
Gani Dizdari	anëtar i “ “
Besnik Imeraj	anëtar i “ “
Fatos Lulo	anëtar i “ “

me sekretare Blerina Basha, në datën 26.9.2013 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh çështjen nr. 31 Akti, që i përket:

KËRKUES: Islam Prodani

SUBJEKTI I INTERESUAR: Albert Disho

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i vendimeve nr. 260, datë 14.6.2010 të Gjykatës së Apelit Durrës dhe nr. 142, datë 31.1.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Fatos Lulo, shqyrtoi dokumentet e paraqitura dhe pasi e diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Të drejtën e pronësisë mbi pasurinë e paluajtshme me nr. 19/59, me sipërfaqe 24 m², “ndërtesë 1-kat., në lagjen “5 Maj”, Elbasan”, subjekti i interesuar e ka fituar nëpërmjet kontratës së shitblerjes nr.-179 -Rep., nr. -583-Kol. Subjekti i interesuar, duke pretenduar për posedim të paligjshëm të pronës nga ana e kërkuarit Islam Prodani, i është drejtuar gjykatës me padi, me objekt “*Detyrimin e të paditurit Islam Prodani që të lirojë dhe dorëzojë lokalin e ndodhur në lagjen “5 Maj” Elbasan. Detyrimin e të paditurit Islam Prodani të paguajë shpërblimin për përdorimin e lokalit, në shumën prej 90 000 lekësh*”.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 1389, datë 21.5.2008, ka vendosur: “*Detyrimin e të paditurit Islam Prodani që t’i lirojë dhe t’i dorëzojë paditësit Albert Disho lokalin në kat, me sipërfaqe prej 24 m², të ndodhur në lagjen “5 Maj” të qytetit Elbasan. Detyrimin e të paditurit Islam Prodani që t’i paguajë paditësit Albert Disho një shpërblim për përdorimin e lokalit, në shumën prej 70 000 lekësh*”.

3. Gjykata e Apelit Durrës, pas ankimit të kërkuarit Islam Prodani, me vendimin nr. 10-2010-536 (260), datë 14.6.2010, ka vendosur: “*Mospranimin e ankimit të bërë ndaj vendimit nr. 1398, datë 21.5.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan*”.

4. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, pas rekursit të bërë nga kërkuari Islam Prodani, me vendimin nr. 00-2013-142, datë 31.1.2013, ka vendosur: “*Mospranimin e rekursit të paraqitur nga i padituri Islam Prodani kundër vendimit nr. 10-2010-536 (260), datë 14.6.2010 të Gjykatës së Apelit Durrës.*”

II

5. **Kërkuari Islam Prodani** ka parashtuar shkaqe për shfuqizimin e vendimeve të Gjykatës së Apelit Durrës dhe të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, duke pretenduar për shkelje të së drejtës për zhvillimin e një procesi të rregullt ligjor, të parashikuar nga neni 42/1 i Kushtetutës, në aspektet e mëposhtme:

a) Vendimi i Gjykatës së Apelit është marrë në kundërshtim me dispozitat e Kodit të Procedurës Civile, me dispozitat e kreut I “Mjetet dhe afatet e ankimit” dhe të kreut II “Paraqitja e ankimit dhe gjykimi në apel”, për rrjedhojë, mospranimi i ankimit për mungesë legjitimitimi në ankim, nga ana e Gjykatës së Apelit, ka cenuar të drejtën e aksesit efektiv në gjykatë, si një element thelbësor i procesit të rregullt ligjor;

b) Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke vendosur mospranimin e rekursit, nuk i ka dhënë mundësi palës që të mbrojë interesat përkatëse në çështjen në gjykim.

6. Gjithashtu, kërkuesi, edhe pse nuk ka pretenduar shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë, në kërkesën e tij ka argumentuar se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka shkelur rregullat procedurale, duke disponuar në kundërshtim me nenin 302 të KPC-së dhe duke i mohuar kërkuesit të drejtën për paraqitjen e pretendimeve përfundimtare. Për rrjedhojë, në arsyetimin e vendimit nuk i është dhënë përgjigje këtyre pretendimeve, si dhe nuk është respektuar parimi i kontradiktoritetit gjatë administrimit dhe vlerësimit të provave nga ana e gjykatës.

III

7. Gjykata thekson se cenimi i së drejtës së aksesit të kërkuesit lidhet me të drejtën kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, konkretisht, me aspektin e detyrimit të Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Lartë për respektimin e standardeve. Gjykata çmon se kërkuesi legjitimohet vetëm lidhur me pretendimin për cenim të procesit të rregullt ligjor nga Gjykata e Apelit dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë. Pretendimet e tjera në lidhje me zhvillimin e gjykimit në shkallë të parë, janë haptazi të pambështetura dhe nuk janë objekt i kërkesës së paraqitur përpara Gjykatës.

A. Për cenimin e së drejtës së aksesit në Gjykatën e Apelit dhe Gjykatën e Lartë

8. Në lidhje me gjykimin e zhvilluar në Gjykatën e Apelit Durrës, kërkuesi pretendon se gjykata ka keqinterpretuar nenin 450/ç të KPC-së, duke ngatërruar konceptin e legjitimitetit me përfaqësimin në gjykatë, pasi çështja e ekzistencës ose jo të legjitimitetit nuk ngrihet për avokatin që ka formuluar ankimin, por thjesht dhe vetëm mbi personin në emër dhe për interes të të cilit bëhet ankim. Edhe pse ankimi është bërë nga avokati L.M., për zënie afati, ai është bërë në emër dhe për llogari të kërkuesit Islam Prodani, përfaqësuesit e të cilit, me pjesëmarrjen e tyre në gjykimin e çështjes në apel, kanë deklaruar se janë dakord me ankimin dhe e pranojnë atë.

9. Gjykata është shprehur se në një shoqëri demokratike, e drejta për administrim të mirë të drejtësisë zë një vend të dallueshëm dhe asnjë interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e tyre. Administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë, për t’i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal (*vendimi nr. 42, datë 29.9.2011 i Gjykatës Kushtetuese*).

10. Gjykata në jurisprudencën e saj ka thënë se e drejta e ankimit, në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës, duhet kuptuar si mundësi e çdo individi për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar, në një gjykatë më të lartë, vendimin e dhënë ndaj tij nga një gjykatë më e ulët. Sipas Kushtetutës, kujtdo i garantohet e drejta për t’u ankuar, të paktën një herë, kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë ndaj tij. Kjo garanci e rëndësishme kushtetuese është një tejkalim pozitiv krahasuar me standardet që ofron në këtë drejtim KEDNJ-ja (*shih vendimin nr. 42, datë 29.9.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Në këndvështrim të standardeve të mësipërme, Gjykata vlerëson se vendimi i Gjykatës së Apelit për mospranimin e ankimit të kërkuesit për shkak të moslegjitimitetit të tij, është marrë si rrjedhojë e një procesi jo të rregullt dhe vjen ndesh me parashikimet e nenit 450, paragrafi “ç”, të Kodit të Procedurës Civile.

12. Nga aktet gjyqësore rezulton që ankimi i depozituar pranë Gjykatës së Apelit nga ana e kërkuesit, është nënshkruar nga avokati i papajisur me prokurë. Referuar procesverbaleve gjyqësore, Gjykata vëren se pavarësisht kësaj të mete nga ana procedurale, Gjykata e Apelit ka zhvilluar gjykimin, duke legjitimuar dhe dëgjuar palët në lidhje me pretendimet e tyre, madje duke administruar edhe pretendimet përfundimtare, të cilat janë paraqitur me shkrim në seancën gjyqësore të datës 14.6.2010, gjë

që vërtetohet në procesverbalin gjyqësor të kësaj date. Për më tepër, siç rezulton nga procesverbali i datës 11.5.2010, gjykimi është shtyrë për t'i dhënë mundësi avokatit A.R. për t'u njohur me materialet e dosjes.

13. Gjykata vëren se, edhe pse Gjykata e Apelit ka orientuar procesin në drejtim të shqyrtimit gjyqësor substantiv të çështjes, duke u dhënë mundësi palëve të realizojnë mbrojtjen e tyre në respekt të barazisë së armëve dhe parimit të kontradiktoritetit, vendimmarrjen e saj e ka bazuar në moslegjitimimin e kërkuarit, duke u kufizuar në vlerësimin nga ana formale të ankimit dhe pa shqyrtuar çështjen në thellësi.

14. Gjykata vëren se Gjykata e Apelit duhej të arsyetonte në mënyrë ezauruese mospranimin e ankimit, duke shpjeguar nëse ky i fundit është bërë nga një person që nuk legjitimohej, apo nuk është bërë në formën e kërkuar nga ligji për shkak të mungesës së nënshkrimit nga vetë pala apo avokati i papajisur me prokurë.

15. Në këtë kuptim, referuar paragrafit “b” të nenit 455¹ të Kodit të Procedurës Civile, Gjykata e Apelit ka pasur detyrimin ligjor për të njoftuar palën që të ndreqte të metat brenda 5 ditëve, dhe vetëm në rast të mosplotësimit të këtij detyrimi mund të kthehej ankimi në bazë të kësaj dispozite. Nga materialet e dosjes gjyqësore, rezulton se kjo kërkesë ligjore, e cila garanton realisht të drejtën e individit për t'u drejtuar Gjykatës së Apelit, nuk është përmbushur. Në këndvështrim të standardeve të mësipërme dhe bazuar në faktet e parashtuara, Gjykata çmon se Gjykata e Apelit ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt në vendimmarrje, duke cenuar në këtë mënyrë të drejtën e kërkuarit për akses efektiv përpara gjykatës, e për rrjedhojë vendimi duhet të shfuqizohet.

16. Gjykata, ka arritur në përfundimin se e drejta e ankimit, ashtu si edhe ajo e aksesit në gjykatë, nuk mund t'i cenohen kërkuarit për shkaqe që rrjedhin nga mangësitë ose gabimet në veprimtarinë e vetë organeve shtetërore (*shih vendimin nr. 22, datë 26.7.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata është shprehur se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimes, në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar, nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e së drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Trajtimi i mjetit procedural në mënyrë josubstanciale cenon të drejtën e mbrojtjes dhe njëkohësisht aksesin në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 21, datë 24.7.2006*).

18. Gjykata, në frymën edhe të jurisprudencës së GJEDNJ-së, është shprehur se të drejtat individuale, qoftë edhe të natyrës procedurale (këto të fundit të konceptuara në funksion dhe të garancive të të drejtave materiale), duhet të interpretohen gjithmonë në atë mënyrë që të jenë efektive (*shih vendimin nr 5, datë 2.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Kërkuari ka pretenduar, gjithashtu, se Gjykata e Lartë ka cenuar të drejtën për proces të rregullt ligjor, pasi nuk ka pranuar rekursin dhe nuk ka shqyrtuar pretendimet, edhe pse ato kishin të bënin me shkeljet ligjore dhe mosrespektimin e normave procedurale.

20. Gjykata ka theksuar se gjykimi kushtetues synon të vlerësojë nëse procesi, si i tërë, ka qenë i rregullt, duke u ndalur në ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të palëve në proces. Gjykata ka pranuar cenimin e parimit për një proces të rregullt ligjor në rastet kur gjykata e shkallës më të lartë, duke u bazuar në kompetencat që i jep Kodi i Procedurës Civile, nuk ka plotësuar apo nuk ka korrigjuar mangësitë dhe gabimet e gjykatave të shkallëve më të ulëta në plotësimin e standardeve dhe elementeve të një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 5, datë 25.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se shkelja e së drejtës për një proces të rregullt ligjor nga ana e Gjykatës së Apelit Durrës, nuk është plotësuar ose korrigjuar nga ana e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

22. Në këto kushte, arrihet në përfundimin se edhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka lejuar një proces të parregullt në aspektin kushtetues dhe, për pasojë, vendimi duhet të shfuqizohet.

PËR KËTO ARSYE,

¹ b) Në rast se ankimi nuk plotëson kushtet e mësipërme, si dhe ato të neneve 453 dhe 454 të këtij Kodi, gjykata njofton palën që të ndreqë të metat brenda 5 ditëve, në të kundërt ankimi kthehet.

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin e vendimit nr. 142, datë 31.1.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Shfuqizimin e vendimit nr. 260, datë 14.6.2010 të Gjykatës së Apelit Durrës.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Durrës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë, dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Vendosur në datën 26.9.2013

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari